

NAČRT NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA ZA LETO 2019

KAZALO

1	UVOD	3
2	VSEBINSKA IZHODIŠČA	3
3	SPLOŠNA IZHODIŠČA.....	3
4	KRITERIJI IN CILJI PRI NAČRTOVANJU NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA	4
4.1	Razvijanje branja, bralne kulture in informacijske pismenosti	4
4.2	Omogočanje enake dostopnosti aktualnega knjižničnega gradiva za vse prebivalce na območju knjižnice.....	5
4.3	Zadovoljevanje potreb okolja.....	5
4.4	Značilne potrebe okolja.....	5
4.5	Posebne potrebe okolja	7
4.6	Zastopanost različnih vrst knjižničnega gradiva na različnih medijih.....	7
4.7	Zastopanost različnih tematskih oz. predmetnih področij.....	7
4.8	Aktualnost knjižničnega gradiva.....	8
4.9	Sodelovanje z drugimi knjižnicami	8
4.10	Dostopnost informacij o kupljenem gradivu v katalogu vzajemnega bibliografskega sistema.....	8
4.11	Promocija knjižničnih zbirk.....	8
5	UTEMELJENOST ODPSTAPANJ OD STROKOVNIH PRIPOROČIL NAČRTOVANJA.....	9

1 UVOD

Poslanstvo splošne knjižnice je ustvariti možnosti za razvoj okolja, ki omogoča optimalno ponudbo knjižničnega gradiva, neomejeno ponudbo informacij in storitev, ki so osredotočene na kulturne, izobraževalne, informacijske in socialne potrebe okolja, na informacijsko opismenjevanje ter podporo vseživljenjskemu učenju. Knjižnica mora omogočati dostop do zbirk domoznanskega gradiva za lokalne študije, zagotavljati dostopnost knjižničnega gradiva za posebne potrebe okolja, nuditi izobraževanje, raziskovanje, dostop do svetovnih virov informacij, zlasti s pomočjo elektronskih publikacij oziroma interneta, zagotavljati medknjižnično izposajo.

Knjižnična zbirka je temeljno orodje knjižnice za izpolnjevanje njenega poslanstva. Knjižnica načrtuje nakup knjižničnega gradiva strokovno utemeljeno ter skladno s kriteriji in cilji, ki jih določi v dokumentu o nabavni politiki knjižničnega gradiva. Dokument je na voljo notranji in zunanji javnosti in je dostopen na spletnem naslovu: <http://hra.sik.si/nabavna-politika/>

2 VSEBINSKA IZHODIŠČA

Izgradnjo knjižnične zbirke v letu 2019 bo narekovalo izpolnjevanje določil naslednjih zakonov, podzakonskih aktov, standardov in pravilnikov zavoda:

- Zakon o knjižničarstvu (Uradni list RS, št. 87/01 in 96/02 in 92/15),
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (Uradni list RS št. 73/03),
- Pravilnik o osrednjih območnih knjižnicah (Uradni list RS št. 88/03),
- Uredba o osnovnih storitvah knjižnic (Uradni list RS, št. 29/03),
- Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice (za obdobje 2018 – 2028),
- Manifest o splošnih knjižnicah (1994). Knjižničarske novice (5) 3. Priloga,
- Slovenske splošne knjižnice za prihodnost: strategija razvoja slovenskih splošnih knjižnic 2013-2020. (2012). Dostopno: <http://zdruzenje-knjiznic.si/dobro-je-vedeti/dokumenti/>
- Nabavna politika Knjižnice Antona Sovreta Hrastnik. Dostopno na: <http://hra.sik.si/wp-content/uploads/2015/03/NABAVNA-POLITIKA-KNJI%C5%BDNICE.pdf>
- Pravilnik o splošnih pogojih poslovanja Knjižnice Antona Sovreta Hrastnik
- Letni delovni načrt Knjižnice Antona Sovreta Hrastnik

3 SPLOŠNA IZHODIŠČA

Nakup knjižničnega gradiva obsega predvsem zadnje izdaje založniške produkcije. Izjema je starejše gradivo, ki ga knjižnica potrebuje ali za izgradnjo domoznanske zbirke ali v primeru poškodbe oziroma izgube. V primeru, da uporabnik izrazi željo po gradivu, ki ga knjižnica nima, se navedeno reši s storitvijo medknjižnična izposaja.

Knjižnica v nakup vključuje monografske publikacije, serijske publikacije in elektronske publikacije v okviru letnega načrtovanega števila enot in v okviru finančnih sredstev. V nakup za leto 2019 bo knjižnica vključila vsaj 15 odstotkov naslovov publikacij v javnem interesu, katerih izdajo je v zadnjih dveh letih finančno podprla Javna agencija za knjigo v okviru založniških programov in projektov s področja kulture. S sredstvi Ministrstva za kulturo knjižnica načrtuje nakup predvsem zahtevnejše in kvalitetne literature. Seznam knjižničnega gradiva, kupljenega s sredstvi ministrstva, bo objavljen na domači spletni strani:

[http://www.cobiss.si/scripts/cobiss?command=SEARCH&base=50224&select=FI=\(MIK*%20\(H\)%20DA=2019*\)](http://www.cobiss.si/scripts/cobiss?command=SEARCH&base=50224&select=FI=(MIK*%20(H)%20DA=2019*))

V nakup knjižničnega gradiva bodo vključene publikacije vsaj 50 slovenskih založb.

4 KRITERIJI IN CILJI PRI NAČRTOVANJU NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

4.1 RAZVIJANJE BRANJA, BRALNE KULTURE IN INFORMACIJSKE PISMENOSTI

Naloga knjižnice na področju informacij in knjižničnega oskrbovanja se združuje okoli naslednjih področij, ki so bistvena za razvoj bralne kulture: oskrba s knjižničnim gradivom in informacijami ter možnostmi za uporabo, motiviranje za uporabo knjižničnega gradiva in informacij, svetovanje in pomoč pri iskanju, izboru, vrednotenju in aktivni uporabi knjižničnega gradiva, učenje samostojnega poizvedovanja, izbire, vrednotenja in uporabe knjižničnega gradiva in informacijskih virov.

Uporabnike bomo vodili k preišljenemu branju in dvigovanju bralne kulture s strokovnim izborom vsebin in tematskih sklopov po bralnih perspektivah, predstavitvami novitet, pomočjo in usmerjanjem pri izboru in uporabi gradiva, spodbujanjem branja z akcijami, projekti in aktivnostmi pod okriljem knjižnice. Odraslim uporabnikom bomo ponudili sodelovanje v projektih kot so Hrastničani beremo – bralna značka za odrasle, Bralni krožek, projekt »PRIPOROČAMO« (skupen projekt splošnih knjižničarjev Celjske regije), projekt Dobre knjige.si (slovenske splošne knjižnice priporočajo), sodelovanje pri projektu Kufe klub ... Lahko se bodo udeležili različnih tematskih in literarnih večerov. Tudi otroci in mladostniki bodo za razvijanje branja in bralne kulture lahko sodelovali pri različnih dejavnostih: uganka meseca, tedenska uganka (Reši me!), pravljlične urice, ustvarjalne delavnice ter sodelovali pri nacionalnih projektih Rastem s knjigo in Slovenski knjižnično-muzejski MEGA kviz. Knjižnica bo tudi v letu 2019 sodelovala z vrtcem in šolo ter njihovim varovancem podrobneje predstavila svoje delovanje in jih spodbujala k samostojnemu obiskovanju knjižnice, sposojanju knjig ter k sodelovanju v različnih dejavnostih, ki jih knjižnica ponuja njihovim starostnim skupinam.

Knjižnica bo ustvarjala možnosti za razvoj informacijske pismenosti, promovirala uporabo informacijskih storitev, promovirala neodvisno učenje in učila informacijske pismenosti. Organizirali bomo računalniške tečaje, promovirali naročanje in podaljševanje gradiva preko storitve »Moja knjižnica« na COBISS/OPAC in uporabo aplikacije mCOBISS. Uporabnike bomo motivirali za uporabo elektronskih virov in baz podatkov IUS INFO, EBSCO Host, FIND info, EBONITETE.si ... Prav tako bomo spodbujali izposajo e-knjig (Biblos) in bralnikov.

4.2 OMOGOČANJE ENAKE DOSTOPNOSTI AKTUALNEGA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA ZA VSE PREBIVALCE NA OBMOČJU KNJIŽNICE

Od leta 2013 ima knjižnica v zgradbi Krajevne Skupnosti Steklarna organizirano premično zbirko. Gradivo zbirke je dostopno enkrat tedensko vsem našim uporabnikom in članom, evidenco izposoje vodimo preko vzajemne baze Cobiss. Ker ne gre za krajevno knjižnico, glavino nakupljenega gradiva lociramo v osrednjo knjižnico. Načrtovano tedensko število ur odprtosti osrednje knjižnice je 45 ur, kar 100 % ustreza določbam Uredbe. V letu 2019 načrtujemo 27,21 % včlanjenih prebivalcev Občine Hrastnik.

4.3 ZADOVOLJEVANJE POTREB OKOLJA

Vsebinsko nakupa oblikuje spremljanje izposoje gradiva in zadovoljevanje potreb uporabnikov knjižnice in manj izražene, a včasih težje prepoznane potrebe potencialnih uporabnikov. Knjižnica si bo prizadevala za zagotavljanje enakih možnosti za dostop do publikacij in informacij na vseh medijih ter zadovoljevala kulturne, informacijske, izobraževalne, raziskovalne, komunikacijske potrebe vseh prebivalcev.

Informacijske potrebe okolja bomo zadovoljevali z nakupom splošnega informativnega periodičnega tiska, zagotavljanjem dostopa do elektronskih baz podatkov, elektronskih verzij časnikov in revij ter z nakupom gradiva z informacijami javnega značaja, ki ljudem pomagajo pri organizaciji njihovega vsakdanjega življenja. Za izobraževalne potrebe bomo poskrbeli z nakupom gradiva iz različnih strokovnih področij na različnih stopnjah zahtevnosti ter na različnih nosilcih in medijih. Gradivo bo ustrezalo različnim starostnim skupinam za različne namene: permanentno izobraževanje, prostočasne aktivnosti, osebna rast. Pri zadovoljevanju raziskovalnih potreb bomo posebno pozornost posvečali nakupu t. i. domoznanskega gradiva. Sodelovali bomo z osnovno šolo pri zagotavljanju potrebnih virov za prve procese raziskovanja, podpirali raziskovalno delo v okviru seminarjskih in diplomskih nalog srednješolskega izobraževanja in visokošolskega študija. Kulturne potrebe bomo zadovoljevali z izgradnjo kvalitetnih zbirk leposlovnega gradiva za različne starosti, okuse, zahtevnostne stopnje in z nabavo kvalitetnih glasbenih posnetkov in filmov.

4.4 ZNAČILNE POTREBE OKOLJA

Z nakupom knjižničnega gradiva bomo oblikovali knjižnično zbirko, ki bo prilagojena potrebam okolja v okviru ciljnih skupin. Potencialne ciljne skupine Knjižnice Antona Sovreta Hrastnik so:

- **Predšolski otroci**

Posebno pozornost namenjamo malčkom v predbralnem obdobju. V sodelovanju z Vrtcem Hrastnik nas na začetku šolskega leta obišejo otroci, kjer na način igre spoznavajo knjižnico in knjižnično gradivo. Seznanijo se z osnovnimi pojmi: kaj je knjižnica, pomen besede izposoja, vedenje v knjižnici ter spoznajo različne oblike knjig. Enkrat mesečno jih obiše tudi naša knjižničarka, ki jim prebere pravljico ter prinese knjige, katere preberejo kasneje z vzgojiteljico. Enkrat do dvakrat mesečno v knjižnici potekajo tudi pravljичne urice kot oblika knjižne vzgoje, ki otroka postopno in sistematično pripravlja in uvaja tako v pravljичni svet kot na vzgojo s knjigo.

V nakup knjižničnega gradiva za predšolske otroke bomo vključili tako aktualne knjižne novosti slovenske produkcije kot tudi kvalitetne prevode. V okviru neknjižnega gradiva bomo kupili kvalitetno otroško avdiovizualno gradivo, multimedijo ter igrače.

▪ **Osnovnošolci**

Obisk šole je oblika bibliopedagoškega dela, kjer sistematično in postopno usposabljammo učence biti samostojni uporabnik knjižnice. Obiski šolskih razredov potekajo tudi v okviru projekta Rastem s knjigo, v sklopu Slovenskega knjižnično-muzejskega mega kviza. Organiziramo jim tudi Domoznanski dan in Prešernov kulturni dan. V naši e-knjižnici imajo osnovnošolci možnost samostojno uporabljati vrhunsko informacijsko tehnologijo za pisanje seminarskih in raziskovalnih nalog. Nakup knjižničnega gradiva za osnovnošolce obsega skrben izbor strokovnih in leposlovnih knjig, serijskih publikacij in neknjižnega gradiva, prilagojenega njihovi starostni stopnji. Knjižnica osnovnošolce motivira za branje kvalitetnih knjižničnih naslovov.

▪ **Srednješolci**

V občini nimamo institucije, ki bi ponujala srednješolsko izobraževanje, vendar vseeno srednješolcem nudimo literaturo za seminarske in druge raziskovalne naloge, leposlovna dela za obvezno branje, strokovna gradiva namenjena pripravi na maturo. Srednješolci imajo tudi možnost samostojno uporabljati vrhunsko informacijsko tehnologijo za pisanje seminarskih in raziskovalnih nalog. Spodbujamo jih tudi za izposojanje e-knjig (Biblos) in bralnikov. Knjižnica pri gradnji svoje zbirke upošteva tudi to populacijo in njene potrebe.

▪ **Študentje**

Študentom ponujamo v uporabo vrhunsko informacijsko tehnologijo za pisanje seminarskih raziskovalnih in diplomskih ter magistrskih nalog, možnost uporabe e-podatkovnih zbirke (IUS INFO, EBSCO Host, FIND info, EBONITETE.si). Spodbujamo jih tudi k izposoji e-knjig (Biblos) in bralnikov. V nakup knjižničnega gradiva za študente bomo vključili študijsko gradivo in drugo kvalitetno strokovno in znanstveno literaturo z različnih področij in tudi v tujih jezikih. Z nakupom elektronskih virov in baz bomo spodbujali informacijsko opismenjevanje in študente motivirali za uporabo elektronskih baz in gradiv v e-obliki. Promovirali bomo tudi uporabo bralnikov.

▪ **Odrasli (zaposleni, brezposelni) in upokojeanci**

Odrasli so največja ciljna skupina uporabnikov, zato jim namenjamo večino zbirke in nakupa. Gre za skupino, ki je osebno izoblikovana in išče gradiva s področja različnih življenjskih situacij in izzivov. Eno od teh je tudi permanentno izobraževanje v sodelovanju z Zasavsko ljudsko univerzo in Univerzo za tretje življenjsko obdobje - Zasavska regija (Društvo U3). Odraslim je na voljo tudi e-knjižnica z vrhunsko informacijsko tehnologijo za iskanje informacij, možnost uporabe e-podatkovnih zbirk ter za drugo raznovrstno delo z računalniki. V nakup za odrasle bomo vključili gradivo najrazličnejših strok in znanstvenih disciplin ter leposlovje vseh žanrov, kjer bomo veliko pozornost namenili izvorni slovenski in kvalitetni tuji literaturi v tiskani in elektronski obliki. Kupovali bomo periodiko v slovenskem jeziku.

▪ **Civilni in kulturni prostor občine**

Knjižnica pri oblikovanju svoje zbirke dejavno sodeluje s posamezniki in organizacijami oz. društvi, ki sooblikujejo vsakdanje življenje v Hrastniku. To so npr. pevski zbori, glasbena šola, godbe na pihala, dramske skupine, pisatelji, pesniki, slikarji, fotografi ... Prav tako sledi delovanju Hrastničanov v širši okolici. Pri nakupu

bomo upoštevali izgradnjo zbirke domoznanskega gradiva za lokalne študije, zato bomo kupovali raznovrstna gradiva v različnih oblikah in na različnih nosilcih, v skladu s strokovnimi navodili za izgradnjo domoznanske zbirke.

4.5 POSEBNE POTREBE OKOLJA

Za uspešno delo knjižnice je nujno potrebno, da knjižnica pozna svoje okolje in prepozna skupine prebivalcev s posebnimi potrebami ter zna zadovoljiti njihove potrebe. Otroci in mladostniki z motnjo v duševnem razvoju so vključeni Podružnično šolo Log, ki deluje v okviru Osnovne šole Hrastnik. Vsako leto za omenjene otroke izvajamo različne bibliopedagoške dejavnosti. Vrsto let sodelujemo z Društvom invalidov Hrastnik (delavnice, predavanja), Društvom upokojencev Hrastnik (npr. projekt »Starejši za starejše«).

Na našem območju imamo Dom starejših občanov, kjer od lanskega leta deluje bralni krožek. Skupina bralnega krožka se bo dobiva enkrat mesečno, kjer jim knjižničarka bere kratko prozo, novele ali krajše zgodbe. V letu 2018 smo ponovno začeli izvajati storitev »izposoja na dom«. Gre za storitev članom naše knjižnice, ki zaradi bolezni ali starosti ne morejo priti do knjižnice, da jim knjižnično gradivo dostavimo na dom brezplačno.

Velik poudarek daje knjižnica dostopnosti knjižnega in drugega gradiva slepim in slabovidnim. V knjižnici se nahaja elektronsko povečevalo, ki omogoča branje slabovidnim. Knjižnica je fizično prilagojena invalidom, saj ima urejen dostop za invalide na vozičkih. Invalidnim osebam nudimo individualno pomoč knjižničarja, pomoč pri svetovanju, informiranju in iskanju gradiva, ter dostavo knjižničnega gradiva na dom. V veliki meri je invalidom prilagojen tudi nakup knjižničnega gradiva: zbirka knjig z večjim oz. močnejšim tiskom za slabovidne in zvočne knjige.

4.6 ZASTOPANOST RAZLIČNIH VRST KNJIŽNIČNEGA GRADIVA NA RAZLIČNIH MEDIJIH

Knjižnica zbira različne vrste knjižnega in neknjižnega gradiva: monografije, periodiko (časopise in časnike), zgoščenke, DVD-je, CD-rome, zvočne knjige, kartografsko gradivo, igrače, podatkovne zbirke, sivo literaturo ... Načrtujemo nakup 1.735 novih enot knjižničnega gradiva, kar znaša 0,19 enot na prebivalca. Od tega načrtujemo nakup 1.608 enot knjižnega gradiva (0,18 enot na prebivalca).

Poleg nakupa knjižnega gradiva bomo posebno pozornost posvetili nakupu gradiva na avdiovizualnih medijih. Razvijajoča se informacijska tehnologija narekuje, da nabavljamo tudi elektronske podatkovne zbirke in uporabnikom zagotavljamo neposreden dostop do njih. Prav tako bomo nabavili in spodbujali izposajo e-knjig (Biblos) in izposajo bralnikov. Zagotavljali bomo tudi dostop do spletnih gradiv, potrebnih za vsakdanje življenje ter dostop do digitalizirane kulturne dediščine in drugih e-vsebin. V zbirko bomo vključili tudi nakup 127 enot neknjižnega gradiva (0,01 enot na prebivalca) in nakup 100 tekočih naslovov informativnega periodičnega tiska - časnikov in časopisov.

4.7 ZASTOPANOST RAZLIČNIH TEMATSKIH OZ. PREDMETNIH PODROČIJ

V skladu s Pravilnikom o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe v letu 2015 načrtujemo ustrezen izbor gradiva sestavljen iz 60 % naslovov strokovnega in 40 % naslovov leposlovnega gradiva na

tiskanih in drugih medijih. Pri izboru gradiva bomo upoštevali potrebe odraslega prebivalstva ter otrok in mladine. Slednjim bomo namenili 30 % naslovov gradiva v okviru letnega prirasta.

4.8 AKTUALNOST KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Za aktualnost knjižnične zbirke bomo skrbeli z rednim dopolnjevanjem in rednim izločanjem ter odpisovanjem knjižničnega gradiva v skladu s Pravilnikom o izločanju in odpisu gradiva. Nabavljali bomo zadnje izdaje in tekoče letnike.

4.9 SODELOVANJE Z DRUGIMI KNJIŽNICAMI

Osrednja knjižnica Celje je knjižnica, ki izvaja območne naloge za enajst splošnih knjižnic, kamor sodi tudi Knjižnica Antona Sovreta Hrastnik. Celjska knjižnica tako nudi razširjen dostop do knjižničnega gradiva, strokovno pomoč na različnih področjih, usmerja izločeno knjižnično gradivo, koordinira domoznansko dejavnost (domoznanski sestanki, projekt Kamra in spletni biografski leksikon Celjskozasavski.si). Skupaj pristopamo k promociji branja s projektom PRIPOROČAMO!, kjer bralce mesečno usmerjamo h kvalitetnemu branju. Ker zagotavlja povečan in zahtevnejši izbor knjižničnega gradiva in informacij se nanjo obračamo tudi za medknjižnično izposajo, ki je od leta 2015 na območju postala brezplačna še za uporabnike (v kolikor potrebujejo strokovno gradivo oziroma gradivo v študijske namene). Medknjižnično si izposojamo gradivo tudi iz drugih knjižnic, pri čemer dajemo prednost tistim iz bližnje okolice.

4.10 DOSTOPNOST INFORMACIJ O KUPLJENEM GRADIVU V KATALOGU VZAJEMNEGA BIBLIOGRAFSKEGA SISTEMA

Bibliografski podatki kupljenega gradiva se bodo sproti vnašali v vzajemni bibliografski sistem in gradivo bo na voljo za splošno izposajo.

4.11 PROMOCIJA KNJIŽNIČNIH ZBIRK

Knjižnične zbirke promoviramo s številnimi priporočilnimi seznamami, projekti in obiski uporabnikov. Organiziramo priložnostne razstave, prireditve, izobraževanja – npr. domoznanske večere, literarna srečanja, pravljичne urice, uganke meseca in s tečaji spodbujamo vseživljenjsko izobraževanje. Knjižne novosti predstavljamo na posebej izpostavljenih policah. Na spletni strani www.hra.sik.si v rubriki »Nabavna politika« objavljamo mesečni seznam novosti seznam gradiva, kupljenega s strani Ministrstva za kulturo. Prav tako vsak mesec na spletni strani pripravimo izbor petih naj novosti meseca. Knjižnica o novitetah in dogodkih v knjižnici vsaj enkrat tedensko obvešča prijatelje na svojem Facebook profilu.

5 UTEMELJENOST ODSTOPANJ OD STROKOVNIH PRIPOROČIL NAČRTOVANJA

Do odstopanj strokovnih priporočil lahko pride v primeru zmanjšanja sredstev za nakup knjižničnega gradiva. Če se bodo v letu 2019 iz katerega koli vira financiranja zmanjšala, bo knjižnica nabavljala manjše število izvodov prevedenega leposlovja lahkotnejših žanrov, omejevala nakup tujejezične literature (strokovne in zahtevnejše leposlovne), omejevala nakup trenutno aktualne literature, ki nima trajnejše veljavnosti oziroma vrednosti, omejevala nakup gradiva za otroke, ki ima krajši čas obstojnosti (npr. kartonke, knjige z zavihki ipd.) itd. V primeru radikalnejšega zmanjšanja sredstev bomo nakup omejevali linearno po vseh vsebinskih in oblikovno-vrstnih kategorijah gradiva.

Letni načrt nakupa pripravila:
mag. Mateja Planko, direktorica

